

โกวิทช์ โปษยานนท์

หมายเหตุธุรกิจ

วิรัตน์ แสงทอง คำ

เขาตัดสินใจลาออกก่อน 2 ปีเต็มกว่าจะเกษียณอายุราชการโดยไม่คาดคิดช่วงเวลาที่เหลือของชีวิตจะมีความยุ่งยากไม่แพ้กับช่วงสุดท้ายของราชการ

หากเขายังอยู่กระทรวงการคลังโอกาสที่เป็นปลัดกระทรวงดูแล้วมีโอกาสไม่น้อยมาก เพราะบัณฑิต บุญยะปานะ ปลัดฯ คนนั้นเกษียณอายุพร้อมกันกับเขา แม้ว่าจะมีข่าวบั้นทิดว่าจะลาออกก่อน 1 ปี เพื่อเปิดทางให้เขารับตำแหน่ง ก็เป็นเรื่องเล่าก่อนที่เขาจะข้ามหัวยอมอยู่สำนักงานประมาณ

โกวิทช์ โปษยานนท์ เป็นแบบฉบับข้าราชการที่ดีในยุคที่นักการเมือง

เขาเป็นคนเรียบร้อย และตรงในช่วงสั้นๆ ที่อยู่กรมสรรพสามิต ซึ่งถือว่าเป็นช่วงสำคัญในชีวิตราชการของเขา ที่ต้องสัมผัสกับบุคคลภายนอกค่อนข้างมากจนเป็นที่เล่าขานกันว่า น้าความเอ็ดอึดมาสู้กับธุรกิจผู้ยึดครองธุรกิจค้าสารของไทยอย่างมาก

นี่คือจุดแข็งของคนที่ยึดมั่นหลักการ ชีวิตราชการส่วนใหญ่ของเขาเป็นเช่นนั้น ขณะเดียวกันก็ถือเป็นจุดอ่อนของเขา ซึ่งค่อนข้างจะแตกต่างกับข้าราชการกระทรวงอื่นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะระยะหลังกระทรวงการคลังได้ผลิตข้าราชการระดับสูง ที่สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลภายใน

หนึ่ง-ข้าราชการบางหน่วยงานเปลี่ยนแปลงไม่มาก มีความอ่อนไหวและสามารถปรับตัว และบางครั้งก็อาจจะเป็นการปรับแม้กระทั่งหลักการได้มากกว่ายุคของเขา หรือหน่วยงานที่เน้นๆ เทคโนโลยีมากๆ เช่น กรมบัญชีกลางที่เขาไม่ประสบความสำเร็จยาวนานที่สุด

สอง-ที่สำนักงานประมาณ เป็นเวทีที่ยากลำบากมากและยืดหยุ่นอย่างสูง สำหรับข้าราชการเช่นเขา แม้ว่าหน่วยงานนี้จะขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี แต่เขาต้องโคดเตี้ยอย่างยิ่งเขาไม่มีเจ้านายที่เข้าใจและพร้อมจะปกป้องเวลาต้องเผชิญกับความขัดแย้ง

คนที่มีความเหลือเพียง 2 ปี คงไม่มีเวลาเหลือพอเพื่อตัดแปลงตนเองเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ

เขาคิดว่า ทางเดินที่ผ่านมากของชีวิตข้าราชการที่สมถะเก็บตัว และไม่ทะเยอทะยาน ควรจะจบสิ้นได้แล้ว เขาจึงลาออกจากราชการในปี 2533

ด้วยสังคมธุรกิจต้องการบุคคลที่มีภาพที่ดี เข้าจัดการกับปัญหาระบบสถาบันการเงิน

โกวิทช์จึงถูกเชิญให้เป็นประธานกรรมการธนาคารที่ตั้งขึ้นใหม่ ภายใต้การรวมของธนาคารสหธนาคารกับไฟแนนซ์นับสิบแห่งที่ถูกปิดกิจการทั้งหลาย ภายใต้การนำของกรุงไทยธนกิจ

ยังมีอำนาจต่อรองไม่มาก ทั้งหน่วยงานของเขาส่วนใหญ่ในอดีตมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักการเมือง และวงสังคมภายนอกไม่มากนัก

เขาเป็นทายาทชาวจีนโพ้นทะเลที่รับใช้ราชสำนัก ในหน้าที่การจัดเก็บภาษียุคเก่า จนหลอมกลายเป็นคนไทยที่มีประวัติศาสตร์ผูกพันกับกระทรวงการคลัง โดยเฉพาะกรมสรรพสามิต ภายใต้งานตั้งแต่กรมนี้ชื่อว่ากรมฉันทระกูลโปษยานนท์ มีทายาทสืบทอดรับราชการในกระทรวงการคลังมาหลายรุ่น

โกวิทช์ โปษยานนท์ เป็นคนที่มีการศึกษาดีมีความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ผสมผสานระหว่างสายยุโรปและสหรัฐอเมริกา เมื่อเกือบๆ 10 ปีก่อนหน้านั้นเขาได้ชื่อว่าเป็นข้าราชการสายวิชาการคนสำคัญคนหนึ่งที่เหลืออยู่

เขาเริ่มรับราชการอยู่กรมบัญชีกลางยาวนานจากตั้งต้นมาเป็นเวลาถึง 20 ปี มีความเข้าใจระบบบัญชีดีมาก จากนั้นก็ข้ามกรมมาอยู่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง รองปลัดฯ และก้าวขึ้นเป็นอธิบดีกรมสรรพสามิต จนได้ชื่อว่าเป็นคนตระกูลโปษยานนท์คนที่ 3 ที่ดำรงตำแหน่งนี้ จากนั้นไม่นานก็ขึ้นสู่ตำแหน่งว่าที่ปลัดกระทรวงด้วยตำแหน่งอธิบดีกรมสรรพสามิต

นอกจากพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ทหาร และนักธุรกิจ

อานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี ที่มาจากรัฐประหารในช่วงปี 2531 ได้โยกย้ายเขาข้ามไปอยู่สำนักงานประมาณ

อานันท์ อาจจะหวังว่าจะใช้ความเป็นคนยึดหลักการที่ค่อนข้างเข้มแข็งจัดการกับข้าราชการหน่วยงานนี้ ซึ่งมีความอ่อนตัวกับสิ่งแวดลอมค่อนข้างมาก

โดยการปรับหน่วยงานนี้ให้เข้าสู่ข้าราชการ ตามแนวความคิดของรัฐบาลที่เน้นประสิทธิภาพในการจัดการคล้ายๆ กับการบริหารธุรกิจ ในช่วงที่ไม่มีระบบรัฐสภาที่เข้มแข็งตรวจสอบ

อานันท์ คงไม่ได้คาดคิดว่า หลังจากเขาพ้นตำแหน่งแล้วโกวิทช์จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ อย่างมากมาย

นั่นคือที่มาของความเอ็ดอึดในการปรับตัวของคนที่อายุ 58 ปีท่ามกลางรัฐบาลผสมที่มีความขัดแย้งในตัวเองมากที่สุดรัฐบาลหนึ่งในยุคหนึ่ง

ถือว่าเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดของโกวิทช์ครั้งสำคัญครั้งหนึ่ง

โกวิทช์อาจได้ชื่อสรุปบทเรียนจากประสบการณ์ใหม่ในครั้งนั้น ซึ่งถือเป็นครั้งแรกว่า

แต่แล้วบทเรียนทำนองนี้ก็เกิดกับเขาอีกครั้งหนึ่ง

ด้วยสังคมธุรกิจต้องการบุคคลที่มีภาพที่ดีเข้าจัดการกับปัญหาระบบสถาบันการเงิน โกวิทช์จึงถูกเชิญให้เป็นประธานกรรมการธนาคารที่ตั้งขึ้นใหม่ ภายใต้การรวมของธนาคารสหธนาคารกับไฟแนนซ์นับสิบแห่งที่ถูกปิดกิจการทั้งหลาย ภายใต้การนำของกรุงไทยธนกิจ

เขาเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ของธุรกิจอย่างแท้จริงครั้งแรก เป็นธุรกิจภายใต้ความผันแปรและสับสนอย่างยิ่ง ยิ่งกว่าเหตุการณ์ก่อนเกษียณราชการก่อนกำหนดด้วยซ้ำ

ภาคปฏิบัติของธุรกิจอาจจะมีความอ่อนไหว ในหลักการมากกว่าสำนักงานประมาณ หลักการและกติกาคือ TACTIC ธุรกิจอาจจะเป็นเรื่องเดียวกัน ที่ผันแปรได้เสมอ ในสังคมธุรกิจไทย เป็นสิ่งที่โกวิทช์รับไม่ได้

ในที่สุด โกวิทช์ โปษยานนท์ ก็พบว่าเขากำลังเขียนรับบทเรียนที่เจ็บปวดอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นในวัยเกษียณราชการแล้วเสียด้วย

ผมเชื่อว่าช่วงเวลาที่เหลือจากนี้คงเป็นช่วงเวลาที่ยังราชการกระทรวงการคลังที่ดีเกษียณราชการอย่างแท้จริง